

کوچینگ آکادمیک: مفاهیم، مدل‌ها و کارکردها

تالیف:

دکتر حسن رضا زین آبادی
عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی

دکتر سمیه مهدی
مدرس دانشگاه خوارزمی

دانشگاه خوارزمی

سرشناسه	: زین آبادی، حسن رضا، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: کوچینگ آکادمیک: مفاهیم، مدل‌ها و کارکردها/ مولف حسن رضا زین آبادی، سمیه مهدی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه خوارزمی، انتشارات، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۲ ص: مصور.
شابک	: 978-622-4815-05-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: واژه‌نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۵۷] - ۲۶۶.
موضوع	: مشاوره در آموزش عالی Counseling in higher education استادان مشاور Faculty advisors
شناسه افزوده	: مهدی، سمیه، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	: دانشگاه خوارزمی، انتشارات
رده بندی کنگره	: LB۲۳۴۳
رده بندی دیویی	: ۱۵۷.۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۶۷۸۶۱۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

عنوان کتاب	: کوچینگ آکادمیک: مفاهیم، مدل‌ها، کارکردها
نویسندگان	: دکتر حسن رضا زین آبادی، دکتر سمیه مهدی
ناشر	: دانشگاه خوارزمی
چاپ و صحافی	: دانشگاه خوارزمی
صفحه‌آرا	: سمیه مهدی
طراح جلد	: فاطمه منظور
نوبت و سال چاپ	: اول، ۱۴۰۳
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۱۵-۰۵-۷
شمار	: ۵۰۰ نسخه
قیمت	: ۳۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به انتشارات دانشگاه خوارزمی است.
آدرس: تهران، خ شهید مفتاح، شماره ۴۳، کدپستی ۱۴۹۱۱-۱۵۷۱۹ تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۱۸۶۶
www.khu.ac.ir pub@khu.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
فصل اول: تاریخچه و مفهوم کوچینگ.....	۱۵
مقدمه.....	۱۶
مفهوم کوچینگ.....	۱۷
تاریخچه کوچینگ.....	۲۱
تفاوت کوچینگ و دیگر روش های آموزشی.....	۲۴
تفاوت کوچینگ و آموزش.....	۲۵
تفاوت کوچینگ و مشاوره.....	۲۶
تفاوت کوچینگ و مربیگری (منتورینگ).....	۲۷
دلایل نیاز به کوچینگ.....	۳۰
خلاصه.....	۳۴
پرسش هایی برای بحث.....	۳۵
فصل دوم: انواع و مدل های کوچینگ.....	۳۷
مقدمه.....	۳۸
طبقه بندی انواع مدل های کوچینگ.....	۳۸
مدل بالینی.....	۳۹
مدل رفتاری.....	۴۰
مدل سیستمی.....	۴۱
مدل ساخت گرایی اجتماعی.....	۴۱
انواع کوچینگ.....	۴۴
سبک های کوچینگ.....	۴۸
مدل های کوچینگ.....	۵۲
مدل کوچینگ رشد.....	۵۲
مدل کوچینگ اسکار.....	۵۴

۵۶	مدل کوچینگ شفاف
۵۷	مدل کوچینگ اچیو
۵۹	مدل کوچینگ استپا
۶۱	مدل کوچینگ قیف
۶۳	مدل کوچینگ 4A
۶۵	مدل دایره‌ای پویا کوچینگ آکادمی
۶۸	مدل کوچینگ مشارکتی (کواکتیو)
۷۱	خلاصه
۷۱	پرسش‌هایی برای بحث
۷۳	فصل سوم: فرآیند کوچینگ
۷۴	مقدمه
۷۵	اهداف کوچینگ
۷۷	مهارت‌های کوچینگ
۷۷	مهارت‌های ارتباطی
۷۷	گوش دادن فعال
۷۸	پرسشگری قدرتمند
۷۹	تسهیل تحول
۸۰	تعامل مؤثر
۸۱	تشویق و تحسین
۸۲	مهارت‌های نظارتی
۸۲	ارائه بازخورد سازنده
۸۴	دریافت بازخورد
۸۵	مدیریت تغییر
۸۶	ارتقای عملکرد
۸۷	ارائه راهکارها

۸۸	مهارت‌های تصمیم‌گیری و تحلیلگری
۸۹	تفسیر و خلاصه کردن
۹۰	مهارت‌های عاطفی
۹۱	فرآیند کوچینگ
۹۴	خلاصه
۹۵	پرسش‌هایی برای بحث
۹۷	فصل چهارم: سازمان‌های ناظر بر کوچینگ
۹۸	مقدمه
۹۸	سازمان‌های ناظر بر کوچینگ
۱۰۰	مؤسسات معتبر آموزش و ارائه خدمات کوچینگ
۱۰۰	اینسایت‌ترک
۱۰۴	فدراسیون بین‌المللی کوچ (ICF)
۱۰۶	شورای کوچینگ و منتورینگ اروپا (EMCC)
۱۰۹	انجمن کوچینگ (AC)
۱۱۰	انجمن حرفه کوچینگ و تدریس خصوصی (ACTP)
۱۱۲	انجمن ملی مشاوران دانشگاهی (NACADA)
۱۱۳	مرکز بین‌المللی مطالعات کوچینگ و منتورینگ در دانشگاه آکسفورد بروکس
۱۱۸	مؤسسه توسعه مربیگری فراکوچ ایرانیان
۱۲۳	خلاصه
۱۲۴	پرسش‌هایی برای بحث
۱۲۵	فصل پنجم: کوچینگ در نظام دانشگاهی
۱۲۶	مقدمه
۱۲۷	کوچینگ در نظام دانشگاهی
۱۲۷	مسیر رشد ادبیات کوچینگ آکادمیک
۱۳۰	مسیر رشد، و توزیع ادبیات کوچینگ آکادمیک
۱۳۳	تأثیر گذارترین دانشگاه‌ها و مؤسسات

۱۳۶	تحلیل موضوعی ادبیات کوچینگ آکادمیک
۱۳۸	کوچینگ در دانشگاه‌های منتخب
۱۴۰	کوچینگ در دانشگاه‌ها و وارد
۱۴۲	کوچینگ در دانشگاه استنفورد
۱۴۶	کوچینگ در دانشگاه ممفیس
۱۴۸	خلاصه
۱۴۹	پرسش‌هایی برای بحث
۱۵۱	فصل ششم: کارکردهای کوچینگ آکادمیک
۱۵۲	مقدمه
۱۵۲	کارکردهای کوچینگ در نظام دانشگاهی
۱۵۳	کوچینگ و مدیریت استعداد
۱۵۳	کوچینگ و خودکارآمدی
۱۵۵	کوچینگ و خودتعیینی
۱۵۶	کوچینگ و خودتنظیم‌گری
۱۵۸	کوچینگ و عملکرد تحصیلی
۱۵۹	کوچینگ و ماندگاری و نگهداشت
۱۶۰	کوچینگ و سرمایه اجتماعی و فرهنگی
۱۶۱	کوچینگ و مشارکت دانشجویان
۱۶۳	کوچینگ و انگیزه
۱۶۳	کوچینگ و سندرم ایمپاستر
۱۶۴	کوچینگ و چندفرهنگی
۱۶۶	خلاصه
۱۶۷	پرسش‌هایی برای بحث
۱۶۹	فصل هفتم: نقش و ویژگی‌های کوچ
۱۷۰	مقدمه
۱۷۰	نقش کوچ

۱۷۰.....	کوچ به عنوان تسهیلگر.....
۱۷۲.....	کوچ به عنوان تحلیلگر.....
۱۷۳.....	کوچ به عنوان هدایتگر.....
۱۷۵.....	کوچ به عنوان راهنما.....
۱۷۶.....	کوچ به عنوان یک رابط.....
۱۷۷.....	کوچ به عنوان پشتیبان.....
۱۷۸.....	کوچ به عنوان همراه.....
۱۷۹.....	ملاک‌های انتخاب کوچ.....
۱۸۱.....	ویژگی‌های کوچ.....
۱۹۶.....	احراز نقش کوچ در دانشگاه.....
۱۹۹.....	ارتباط مؤثر کوچ و دانشجویان.....
۲۰۰.....	مشارکت داوطلبانه در کوچینگ.....
۲۰۱.....	خلاصه.....
۲۰۲.....	پرسش‌هایی برای بحث.....
۲۰۳.....	فصل هشتم: مزایا و معایب کوچینگ
۲۰۴.....	مقدمه.....
۲۰۵.....	مزایای کوچینگ.....
۲۰۶.....	مزایای فردی کوچینگ آکادمیک.....
۲۰۹.....	مزایای گروهی کوچینگ آکادمیک.....
۲۱۱.....	مزایای سازمانی کوچینگ آکادمیک.....
۲۱۵.....	معایب کوچینگ.....
۲۱۷.....	خلاصه.....
۲۱۷.....	پرسش‌هایی برای بحث.....
۲۱۹.....	فصل نهم: الگوی کوچینگ آکادمیک
۲۲۰.....	مقدمه.....
۲۲۰.....	رویکردهای کوچینگ آکادمیک.....

۲۲۲.....	الگوی کوچینگ آکادمیک در نظام دانشگاهی ایران.....
۲۲۳.....	اهداف کوچینگ.....
۲۲۳.....	اهداف کوچینگ مرتبط با مولفه فردی-روانشناختی.....
۲۲۴.....	اهداف کوچینگ مرتبط با مولفه آموزشی.....
۲۲۵.....	اهداف کوچینگ مرتبط با مولفه پژوهشی.....
۲۲۶.....	مشارکت کنندگان در کوچینگ.....
۲۲۸.....	ساختار، شیوه اجرا و فرآیندهای برنامه کوچینگ.....
۲۴۲.....	محتوای برنامه کوچینگ.....
۲۴۴.....	کارکردها و پیامدهای کوچینگ.....
۲۴۷.....	چالش‌های کوچینگ.....
۲۵۳.....	خلاصه.....
۲۵۴.....	پرسش‌هایی برای بحث.....
۲۵۵.....	منابع.....
۲۶۵.....	واژه نامه.....

پیشگفتار

به رسمیت شناختن و ارتقاء کیفیت آموزش عالی، همواره یکی از اولویت‌های اساسی در حوزه توسعه انسانی بوده است. با پیشرفت روزافزون فناوری و علوم انسانی، روش‌ها و رویکردهای جدیدی برای بهبود آموزش و یادگیری ارائه شده است. یکی از این رویکردها، کوچینگ آکادمیک است که به عنوان یک ابزار قدرتمند در ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری شناخته می‌شود.

در دهه‌های اخیر، مفهوم کوچینگ آکادمیک به عنوان روشی نوین و مؤثر در آموزش عالی بیشتر به محافل علمی و آموزشی جهان وارد شده است. کوچینگ آکادمیک به عنوان یکی از ابزارهای مؤثر واکاوی و توسعه در حوزه آموزش عالی و تحقیقات، روز به روز بیشتر به محوریت توجه مدیران، اساتید، دانشجویان و پژوهشگران در سطوح مختلف دانشگاهی تبدیل می‌شود. این روش، با ارتقاء کارایی افراد، بهبود روابط بین اعضای دانشگاه، و تقویت محیط آموزشی و پژوهشی کمک می‌کند. کوچینگ آکادمیک نه تنها به دانشجویان کمک می‌کند تا با موفقیت تحصیل کنند، بلکه اساتید و متخصصین آموزش عالی را نیز در بهبود روش‌های آموزشی و یادگیری دانشجویان یاری می‌رساند.

کوچینگ آکادمیک، به عنوان یک روش فعال و اثربخش در بهبود عملکرد دانشجویان و اساتید، توانسته است توجهات بسیاری را به خود جلب کند. در حالی که اهمیت کوچینگ آکادمیک در جوامع علمی جهانی رو به گسترش است، متأسفانه در ایران هنوز کتاب و منابع کافی در این زمینه وجود ندارد و تاکنون کتابی به زبان فارسی در زمینه کوچینگ در آموزش عالی منتشر نشده است. این امر نشان‌دهنده نیاز مبرم به تولید و ارائه

محتوایی است که به دانشجویان، اساتید و متخصصین این حوزه کمک کند تا با ادبیات، تئوری‌ها و انواع و مدل‌های کوچینگ آکادمیک آشنا شوند.

در این میان، با بیش از پانزده سال تجربه به عنوان استاد و مدیر گروه در دانشگاه، تلاش‌هایم همواره به منظور توسعه مهارت‌های دانشجویان بوده است. این تجربه‌های مستمر با دیدگاهی محوری بر روی بهبود آموزش و یادگیری، من را به سوی مطالعه‌ی عمیق و پژوهش در رویکردهای نوین حمایت دانشجویان سوق داد. موضوع کوچینگ آکادمیک نهایتاً زاینده گفتگوهای من با دانشجوی دکتری‌ام، سمیه مهدی، است که به دنبال حل چالش‌های دانشجویان در دوران تحصیل بود. این گفتگوها به طور مستقیم از مباحث و تبادل نظرهایی در کلاس‌های دوره دکتری ما نشأت گرفت. این دغدغه بنیانی، سرانجام به تدوین این کتاب منجر شد. بنابراین، با تعهد به رشد و پیشرفت دانشجویان، نوشتار حاضر را به عنوان یک منبع ارزشمند و استثنای ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری در حوزه کوچینگ آکادمیک تدوین نمودیم.

طرح کلی فصول این کتاب با عنوان "کوچینگ آکادمیک: مفاهیم، مدل‌ها و کاربردها" در نه فصل تنظیم شده است که هر فصل با تمرکز و منطق روشنی طراحی شده است که خواننده را در سفری به فهم کوچینگ و درک اهداف، مقاصد و رویکردهای کوچینگ آکادمیک و مفاهیم آن می‌برد. در این فصل اول تاریخچه و مفاهیم کوچینگ معرفی شده است و اهمیت و دلایل نیاز به کوچینگ مورد بحث قرار گرفت. در فصل ۲، مجموعه‌ای از انواع کوچینگ برگرفته از ادبیات نظری را برای حمایت از کوچینگ آکادمیک بررسی می‌کنیم. در فصل ۳، فرایند کوچینگ را با استفاده از داده‌های تجربی برجسته می‌کنیم. بنابراین، فصل‌های ۱، ۲ و ۳ پایه‌های مفهومی اندیشه ما در مورد کوچینگ را ارائه می‌کنند. در فصل ۴ برای درک بهتر کوچینگ آکادمیک به بررسی سازمان‌های ناظر بر کوچینگ می‌پردازیم، تا یک نقشه توصیفی از کوچینگ آکادمیک ترسیم کنیم، که پایه‌ای را برای فصل ۵ ایجاد می‌کند، جایی که مسیر رشد کوچینگ آکادمیک در

ادبیات و نمونه‌های موفق از کوچینگ آکادمیک در دانشگاه‌های معتبر دنیا بیان شده است. در فصل ۶ با تکیه بر هر دو جنبه کمی و کیفی ادبیات، کارکردهای کوچینگ آکادمیک را مورد بحث قرار می‌دهیم. و فصل ۷ بر نقش و ویژگی‌های کوچ در فرایند کوچینگ آکادمیک تمرکز دارد. فصل ۸ مزایا و معایب کوچینگ آکادمیک را بررسی می‌کند. و در فصل ۹، با بهره‌گیری از نتایج پژوهش خود الگوی کوچینگ آکادمیک متناسب با نیازهای نظام دانشگاهی ایران را برای توسعه و تقویت رویکردهای حمایتی از دانشجویان ارائه نمودیم. در این فصل، پیام‌های کلیدی فصل‌های قبلی را در کنار هم قرار می‌دهیم تا آرزوها و گام‌های بعدی خود را برای اجرای کوچینگ آکادمیک در آموزش عالی بیان کنیم.

در واقع، با هدف ارائه یک دیدگاه جامع و عمیق به موضوع کوچینگ آکادمیک، به بررسی مبانی نظری، مدل‌ها، روش‌ها و کاربردهای این رویکرد در دانشگاه‌ها پرداختیم. همچنین، با بررسی انواع کوچینگ، مزایا و معایب آن، و چگونگی انتخاب رویکردهای مناسب برای کوچینگ در محیط برآیند تا این مرحله را به دانشجویان، اساتید و متخصصین این حوزه معرفی کنیم و به ارتقای ادبیات و تئوری‌های مرتبط با آن کمک نماییم.

به عنوان یک دانشجو، استاد یا متخصص در حوزه آموزش عالی، با مطالعه این نوشتار، به دنیای جذاب و نوآورانه‌ی کوچینگ آکادمیک وارد خواهید شد. با بررسی عمیق و جامع مبانی نظری، مدل‌ها، روش‌ها و کاربردهای کوچینگ آکادمیک، با اصول و مفاهیم اساسی این رویکرد آشنا می‌شوید. از اینرو، انتظار داریم پس از مطالعه این اثر، دانشجویان قادر باشند مفاهیم کوچینگ را درک کرده و از آنها در مسیر تحصیل و شغلی‌شان بهره‌مند شوند. همچنین، اساتید و متخصصین این حوزه می‌توانند با استفاده از این مطالب، روش‌های آموزشی خود را با توجه به اصول کوچینگ بهبود دهند و از پتانسیل‌های دانشجویان بهره بیشتری ببرند.

علاوه بر این، با توجه به ارتباط مستقیم این نوشتار با سرفصل دروس پیشنهادی وزارت علوم برای مقاطع ارشد (مریگری و متورینگ در آموزش مصوب کارگروه تخصصی علوم تربیتی در جلسه ۸۸۲ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی به تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳) و دکتری مدیریت آموزشی (توسعه و بهسازی سرمایه‌های انسانی و مدیریت سرمایه‌های انسانی مصوب کارگروه تخصصی علوم تربیتی در جلسه ۱۶۴ کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی به تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۸)؛ این کتاب می‌تواند به عنوان یک منبع مهم و کارآمد برای دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی در ایران مورد استفاده قرار گیرد. تأکید و توجه به مبحث کوچینگ و متورینگ در بازنگری سرفصلها، ضرورت و اهمیت تالیف این کتاب را دوچندان می‌کند.

این موضوع نشان از اهمیت و نیاز به تألیف کتاب‌هایی در این زمینه دارد که به دانشجویان و اساتید این رشته‌ها کمک کند تا با مفاهیم، تئوری‌ها، و مدل‌های کوچینگ آکادمیک آشنا شوند و بتوانند از آن در مسیر تحصیلی و شغلی خود بهره‌برداری کنند. این امر نشان از ضرورت بیشتری برای تألیف کتاب‌هایی در زمینه کوچینگ آکادمیک دارد که با نیازهای واقعی دانشجویان و اساتید این رشته‌ها هماهنگ باشد و به ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری در دانشگاه‌ها کمک کند.

در نهایت، با افتخار از حمایت‌های بی‌دریغ آقای دکتر آراسته و آقای دکتر عباسیان، و سایر همکاران گرامی در دانشگاه خوارزمی، تشکر و قدردانی می‌کنیم. بدون حمایت و راهنمایی ارزنده‌شان، این اثر به تألیف در نمی‌آمد. امیدواریم که خوانندگان عزیز بتوانند از مطالب آن بهره‌مند شوند و نقش مهمی در توسعه و بهبود آموزش عالی در ایران داشته باشند.

دکتر حسن رضا زین آبادی - دکتر سمیه مهدی

تیر ۱۴۰۳